

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z PRZYRODY DLA KLASY 4

(na podstawie programu i podręcznika „Odkrywam przyrodę 4” – Nowa Era)

Ogólne kryteria oceniania

W procesie oceniania obowiązuje zasada kumulacji wymagań (aby otrzymać ocenę wyższą, uczeń musi spełniać wszystkie wymagania na oceny niższe):

Dopuszczający (2): Zna podstawowe pojęcia, struktury i procesy przyrodnicze oraz rozwiązuje proste zadania polegające na wskazywaniu i opisywaniu podstawowych elementów przy pomocy nauczyciela.

Dostateczny (3): Samodzielnie opisuje typowe procesy przyrodnicze i funkcje struktur, przydatne w życiu codziennym.

Dobry (4): Sprawnie analizuje zależności przyczynowo-skutkowe (np. relację budowa–funkcja), samodzielnie wyjaśnia mechanizmy i przebieg procesów przyrodniczych.

Bardzo dobry (5): Pełne opanowanie materiału, samodzielnie analizuje złożone problemy przyrodnicze.

Celujący (6): Korzysta z wiedzy w sytuacjach nietypowych, rozwiązuje zadania wykraczające (np. konkursowe).

Wyróżniono następujące wymagania programowe: konieczne (K), podstawowe (P), rozszerzające (R), dopełniające (D) i wykraczające poza program nauczania (W).

- Wymagania **konieczne (K)** – obejmują wiadomości i umiejętności umożliwiające uczniowi dalszą naukę, bez których uczeń nie jest w stanie zrozumieć kolejnych zagadnień omawianych podczas lekcji i wykonywać prostych zadań nawiązujących do sytuacji z życia codziennego.
- Wymagania **podstawowe (P)** – obejmują wymagania z poziomu K oraz wiadomości stosunkowo łatwe do opanowania, przydatne w życiu codziennym, bez których nie jest możliwe kontynuowanie dalszej nauki.
- Wymagania **rozszerzające (R)** – obejmują wymagania z poziomów K i P oraz wiadomości i umiejętności o średnim stopniu trudności, dotyczące zagadnień bardziej złożonych i nieco trudniejszych, przydatnych na kolejnych poziomach kształcenia.
- Wymagania **dopełniające (D)** – obejmują wymagania z poziomów K, P i R oraz wiadomości i umiejętności złożone dotyczące zadań problemowych, o wyższym stopniu trudności.
- Wymagania **wykraczające (W)** – stosowanie znanych wiadomości i umiejętności w sytuacjach trudnych, nietypowych, złożonych.

ROZDZIAŁ	WYMAGANIA EDUKACYJNE
1. Spotkanie z przyrodą	I. Wymagania na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ (Konieczne – K) Uczeń potrafi przy pomocy nauczyciela lub z wykorzystaniem prostych wskazówek: • zna zasady bezpieczeństwa podczas zajęć • rozpoznaje i definiuje pojęcie oraz zakres przyrody • wymienia elementy przyrody żywej, nieożywionej i otoczenia człowieka • identyfikuje źródła wiedzy i metody poznawania przyrody • korzysta ze zmysłów oraz sprzętu do obserwacji i doświadczeń • posługuje się głównymi i pośrednimi kierunkami geograficznymi II. Wymagania na ocenę DOSTATECZNĄ (Podstawowe – P) Uczeń potrafi samodzielnie wykonać typowe zadania o niskim stopniu trudności: • pozyskuje i analizuje informacje z różnych źródeł (tekst, ilustracje, mapy) oraz tworzy mapy myśli i schematy • stosuje skuteczne metody nauki i powtarzania materiału • definiuje pojęcie przyrody, rozpoznaje jej elementy w terenie oraz opisuje sposoby jej poznawania • zna zasady i zagrożenia związane z korzystaniem z internetu oraz mediów społecznościowych III. Wymagania na ocenę DOBRĄ (Rozszerzające – R) Uczeń potrafi sprawnie i samodzielnie rozwiązywać zadania o średnim stopniu trudności: • sprawdza swoją wiedzę i umiejętności poprzez rozwiązywanie testów • argumentuje celowość nauki przyrody oraz wyjaśnia powiązania między jej składnikami • zna techniki wspierające koncentrację podczas nauki • rozróżnia obserwację od doświadczenia oraz dokumentuje wykorzystanie zmysłów • charakteryzuje przeznaczenie przyrządów służących do obserwacji przyrody IV. Wymagania na ocenę BARDZO DOBRĄ (Dopelniające – D) Uczeń potrafi samodzielnie rozwiązywać trudne zadania problemowe: • przygotowuje i przeprowadza doświadczenie na podstawie instrukcji w podręczniku • szczegółowo charakteryzuje sposoby poznawania przyrody • analizuje i czerpie informacje o przyrodzie z różnych źródeł

	V. Wymagania na ocenę CELUJĄCĄ (Wykraczające – W) Uczeń wykazuje się szczególnym logicznym myśleniem i umiejętnością stosowania wiedzy w sytuacjach nietypowych: • ocenia znaczenie zmysłów w poznawaniu przyrody • analizuje zastosowanie przyrządów wykorzystywanych podczas obserwacji • dobiera i uzasadnia przyrządy przydatne podczas wycieczki do lasu
2. Moja okolica	I. Wymagania na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ (Konieczne – K) Uczeń potrafi przy pomocy nauczyciela lub z wykorzystaniem prostych wskazówek: • wskazuje, czym jest krajobraz oraz wymienia jego elementy • wymienia formy terenu (wypukłe, wklęsłe, płaskie) • definiuje pojęcie skały i miejsca jej występowania • wskazuje pojęcie i składniki gleby • sprawdza obecność organizmów w glebie oraz przygotowuje pomoce do obserwacji • wymienia lokalne rośliny i zwierzęta lądowe II. Wymagania na ocenę DOSTATECZNĄ (Podstawowe – P) Uczeń potrafi samodzielnie wykonać typowe zadania o niskim stopniu trudności: • wyjaśnia różnice między krajobrazem, a przyrodą oraz krajobrazem naturalnym, a przekształconym przez człowieka • wyjaśnia pojęcie kształtu terenu i rozpoznaje jego formy na fotografiach • opisuje cechy skał oraz dzieli je na lite, zwięzłe i luźne • opisuje etapy powstawania gleby, wyjaśnia pojęcie próchnicy i rozróżnia gleby żyzne od mało żyznych • prowadzi obserwację wpływu gleby na wzrost roślin w porównaniu z ziemią ogrodniczą • podaje przykłady korzyści z uprawy roślin i hodowli zwierząt oraz bierze udział w sadzeniu lub sianiu roślin III. Wymagania na ocenę DOBRĄ (Rozszerzające – R) Uczeń potrafi sprawnie i samodzielnie rozwiązywać zadania o średnim stopniu trudności: • klasyfikuje składniki przyrody i analizuje rodzaje krajobrazów • omawia formy terenu i wykonuje ich modele • charakteryzuje budowę skał • opisuje proces powstawania gleby i analizuje jej profil • bada właściwości gleby i jej znaczenie dla roślin

	• rozpoznaje okoliczne rośliny i zwierzęta oraz ślady ich bytowania IV. Wymagania na ocenę BARDZO DOBRĄ (Dopelniające – D) Uczeń potrafi samodzielnie rozwiązywać trudne zadania problemowe: • samodzielnie rozwiązuje złożone zadania przyrodnicze, szczegółowo analizując otoczenie, teren, skały, gleby oraz organizmy żywe z wykorzystaniem odpowiednich źródeł V. Wymagania na ocenę CELUJĄCĄ (Wykraczające – W) Uczeń wykazuje się szczególnym logicznym myśleniem i umiejętnością stosowania wiedzy w sytuacjach nietypowych: • wykazuje się twórczym i krytycznym myśleniem, potrafi samodzielnie projektować doświadczenia, oceniać zależności w przyrodzie oraz stosować zdobytą wiedzę w nietypowych sytuacjach i lokalnych warunkach
3. Obserwuję zjawiska przyrodnicze	I. Wymagania na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ (Konieczne – K) Uczeń potrafi przy pomocy nauczyciela lub z wykorzystaniem prostych wskazówek: • wskazuje pojęcie materii i drobin • wymienia stany skupienia materii i wody • dokonuje pomiaru temperatury powietrza II. Wymagania na ocenę DOSTATECZNĄ (Podstawowe – P) Uczeń potrafi samodzielnie wykonać typowe zadania o niskim stopniu trudności: • wymienia stany skupienia wody i opisuje rodzaje ciał stałych • opisuje ułożenie drobin w stanach skupienia oraz rozpoznaje je na rysunkach • opisuje stany skupienia wody, wyjaśnia pojęcie temperatury i odczytuje ją w stopniach Celsjusza • opisuje obserwowane stany skupienia wody oraz wyjaśnia, na czym polega skraplanie III. Wymagania na ocenę DOBRĄ (Rozszerzające – R) Uczeń potrafi sprawnie i samodzielnie rozwiązywać zadania o średnim stopniu trudności: • omawia cechy stanów skupienia materii oraz klasyfikuje przedmioty z ciał stałych (sprężyste, kruche, plastyczne) • wyjaśnia pojęcie ściśliwości i omawia budowę substancji z różnych drobin • charakteryzuje budowę termometru oraz występowanie wody w przyrodzie • omawia procesy zmiany stanów skupienia wody oraz czynniki wpływające na szybkość parowania IV. Wymagania na ocenę BARDZO DOBRĄ (Dopelniające – D)

	Uczeń potrafi samodzielnie rozwiązywać trudne zadania problemowe: • analizuje zmiany kształtu ciał stałych, cieczy i gazów • szczegółowo charakteryzuje drobinowy model materii oraz bada ruch i ściśliwość drobin • analizuje czynniki wpływające na zmianę stanu skupienia wody oraz opisuje ułożenie jej drobin • charakteryzuje właściwości wody, analizuje obieg wody w przyrodzie V. Wymagania na ocenę CELUJĄCĄ (Wykraczające – W) Uczeń wykazuje się szczególnym logicznym myśleniem i umiejętnością stosowania wiedzy w sytuacjach nietypowych: • projektuje eksperymenty badające ściśliwość oraz dowodzi ruchu drobin w gazach • bada właściwości próbek wody oraz określa zależność między jej temperaturą, a zmianą stanu skupienia • analizuje procesy parowania, wrzenia oraz przemiany wody podczas gotowania
4. Obserwuję pogodę	I. Wymagania na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ (Konieczne – K) Uczeń potrafi przy pomocy nauczyciela lub z wykorzystaniem prostych wskazówek: • wskazuje, czym jest pogoda, oraz rozpoznaje opady i osady atmosferyczne • definiuje wiatr i wymienia podstawowe rodzaje chmur • nazywa podstawowe przyrządy meteorologiczne oraz odczytuje temperaturę za pomocą termometru • definiuje pojęcie odwodnienia II. Wymagania na ocenę DOSTATECZNĄ (Podstawowe – P) Uczeń potrafi samodzielnie wykonać typowe zadania o niskim stopniu trudności: • wymienia i opisuje składniki pogody oraz osady atmosferyczne występujące zimą • wyjaśnia związek między nazwą wiatru a kierunkiem, z którego wieje, oraz opisuje cechy chmur • charakteryzuje działanie przyrządów meteorologicznych i elementy wyposażenia ogródka meteorologicznego • wyjaśnia pojęcie i mechanizm udaru cieplnego, przystosowania organizmów do zimy oraz zasady dokarmiania zwierząt III. Wymagania na ocenę DOBRĄ (Rozszerzające – R) Uczeń potrafi sprawnie i samodzielnie rozwiązywać zadania o średnim stopniu trudności: • wyjaśnia pojęcie atmosfery i omawia stopień zachmurzenia na podstawie fotografii • wyjaśnia ciśnienie atmosferyczne, demonstruje powstawanie wiatru i rozpoznaje chmury za pomocą kluczy terenowych

	• uzasadnia znaczenie obserwacji meteorologicznych i prawidłowo mierzy składniki pogody • omawia symptomy odwodnienia i udaru cieplnego u ludzi oraz sposoby radzenia sobie zwierząt z zimnem IV. Wymagania na ocenę BARDZO DOBRĄ (Dopełniające – D) Uczeń potrafi samodzielnie rozwiązywać trudne zadania problemowe: • szczegółowo charakteryzuje poszczególne składniki pogody • klasyfikuje składniki pogody na widoczne i niewidoczne V. Wymagania na ocenę CELUJĄCĄ (Wykraczające – W) Uczeń wykazuje się szczególnym logicznym myśleniem i umiejętnością stosowania wiedzy w sytuacjach nietypowych: • bada i analizuje zmiany składników pogody w ciągu dnia • wyjaśnia mechanizm powstawania chmur oraz prognozuje burze na podstawie obserwacji i map synoptycznych
5. Jak działają organizmy?	I. Wymagania na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ (Konieczne – K) Uczeń potrafi przy pomocy nauczyciela lub z wykorzystaniem prostych wskazówek: • definiuje pojęcie organizmu i wymienia najważniejsze cechy istot żywych • rozróżnia formy jednokomórkowe i wielokomórkowe • wskazuje różnice między autotrofami a heterotrofami oraz podaje przykłady organizmów samożywnych • wymienia przykłady organizmów cudzożywnych i wskazuje podział zwierząt oparty na typie pokarmu II. Wymagania na ocenę DOSTATECZNĄ (Podstawowe – P) Uczeń potrafi samodzielnie wykonać typowe zadania o niskim stopniu trudności: • charakteryzuje wybrane przykłady organizmów oraz wyjaśnia budowę hierarchiczną i szczeble organizacji życia • wyjaśnia istotę samożywności oraz wymienia substraty i produkty fotosyntezy • wyjaśnia cudzożywny tryb odżywiania i opisuje pojęcie łańcucha pokarmowego III. Wymagania na ocenę DOBRĄ (Rozszerzające – R) Uczeń potrafi sprawnie i samodzielnie rozwiązywać zadania o średnim stopniu trudności: • klasyfikuje organizmy na jednokomórkowe i wielokomórkowe • charakteryzuje procesy życiowe roślin i zwierząt oraz wykonuje preparat mikroskopowy • omawia metody odżywiania i charakteryzuje skład atmosfery • omawia sposoby pozyskiwania pożywienia przez organizmy cudzożywne

	IV. Wymagania na ocenę BARDZO DOBRĄ (Dopełniające – D) Uczeń potrafi samodzielnie rozwiązywać trudne zadania problemowe i tekstowe: • wnikliwie opisuje strukturę komórkową organizmów • omawia podstawowe czynności życiowe istot żywych • opisuje przebieg fotosyntezy oraz analizuje znaczenie światła w tym procesie • porównuje formy samożywne z cudzożywymi i buduje oraz analizuje łańcuchy pokarmowe V. Wymagania na ocenę CELUJĄCĄ (Wykraczające – W) Uczeń wykazuje się szczególnym logicznym myśleniem i umiejętnością stosowania wiedzy w sytuacjach nietypowych: • porównuje i analizuje procesy życiowe zachodzące u różnych form życia • porównuje strukturę komórek ludzkich, korzystając z rozmaitych materiałów źródłowych • bada korelację między składem powietrza a dynamiką fotosyntezy, projektuje doświadczenie oraz ocenia rolę fotosyntezy dla życia na Ziemi • cenia przystosowania żywych organizmów do pełnienia konkretnych funkcji w ekosystemie
--	--

6. Jak działa moje ciało?	I. Wymagania na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ (Konieczne – K) Uczeń potrafi przy pomocy nauczyciela lub z wykorzystaniem prostych wskazówek: • wymienia główne układy narządów w ciele człowieka oraz wskazuje zasady profilaktyki układu ruchu • wymienia główne substancje odżywcze oraz wskazuje podstawowe zadanie układu pokarmowego • prowadzi obserwację pracy układu oddechowego oraz wymienia zasady jego profilaktyki • wymienia podstawowe funkcje krwi oraz identyfikuje narządy układu krwionośnego i moczowego na schemacie • wskazuje główną funkcję mózgu oraz opisuje podstawową strukturę układu nerwowego • wskazuje zadanie układu rozrodczego, wymienia zewnętrzne oznaki dojrzewania i identyfikuje narządy na ilustracji • wymienia przykłady drobnoustrojów chorobotwórczych i pasożytów oraz wskazuje zasady higieny dłoni II. Wymagania na ocenę DOSTATECZNĄ (Podstawowe – P) Uczeń potrafi samodzielnie wykonać typowe zadania o niskim stopniu trudności: • pokazuje układy narządów i opisuje ogólną budowę układu ruchu • wskazuje źródła składników odżywczych oraz gruczoły trawienne • wyjaśnia oddychanie komórkowe i budowę układu oddechowego • opisuje pracę serca oraz wydalanie zbędnych produktów • wymienia narządy wspierające mózg i zasady higieny nerwowej • wyjaśnia zapłodnienie i opisuje zmiany w okresie dorostania • opisuje charakter chorób zakaźnych i drogi zakażenia III. Wymagania na ocenę DOBRĄ (Rozszerzające – R) Uczeń potrafi sprawnie i samodzielnie rozwiązywać zadania o średnim stopniu trudności: • charakteryzuje elementy układów narządów i funkcje układu ruchu • omawia znaczenie pożywienia oraz przebieg trawienia w przewodzie pokarmowym • wyjaśnia mechanizm wymiany gazowej i funkcje układu oddechowego • opisuje budowę układu krążenia oraz zadania naczyń krwionośnych • omawia zadania mózgu i całego układu nerwowego • przedstawia chronologicznie fazy rozwoju człowieka • omawia mechanizmy rozprzestrzeniania się chorób oraz zasady profilaktyki IV. Wymagania na ocenę BARDZO DOBRĄ (Dopełniające – D) Uczeń potrafi samodzielnie rozwiązywać trudne zadania problemowe i tekstowe:
---------------------------	--

	• przedstawia strukturę i zadania układów narządów oraz ich powiązania • charakteryzuje funkcje składników pokarmowych i działanie gruczołów trawiennych • analizuje znaczenie oddychania komórkowego i funkcje płuc • przedstawia zadania układu krwionośnego i moczowego oraz profilaktykę chorób krążenia • wyjaśnia udział mózgu w analizowaniu bodźców, uczeniu się i podejmowaniu decyzji • charakteryzuje strukturę układów rozrodczych i zasady higieny w okresie dojrzewania V. Wymagania na ocenę CELUJĄCĄ (Wykraczające – W) Uczeń wykazuje się szczególnym logicznym myśleniem i umiejętnością stosowania wiedzy w sytuacjach nietypowych: • analizuje ludzkie ciało jako spójny system współdziałających układów oraz zasady współpracy kości, stawów i mięśni • analizuje etykiety produktów spożywczych i ocenia wpływ nawyków żywieniowych oraz jakości żywności na zdrowie • przeprowadza doświadczenie z wykrywaniem dwutlenku węgla i wykazuje powiązania między układem oddechowym, pokarmowym i krwionośnym • ocenia rolę nerek w filtracji krwi i utrzymaniu równowagi wewnętrznej (homeostazy) organizmu • analizuje współpracę układu nerwowego z pozostałymi układami narządów • porównuje cechy organizmu ludzkiego w poszczególnych stadiach ontogenezy • ocenia wpływ bakterii na organizm, uwzględniając ich pożyteczne i szkodliwe działanie
7. Życie na lądzie	I. Wymagania na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ (Konieczne – K) Uczeń potrafi przy pomocy nauczyciela lub z wykorzystaniem prostych wskazówek: • wymienia najważniejsze typy środowisk na Ziemi oraz rozpoznaje podstawowe organizmy lądowe • wskazuje definicję lasu oraz wymienia jego główne rodzaje i typowe organizmy • wymienia nazwy typowych gatunków roślin, zwierząt i grzybów występujących w lesie • definiuje pojęcie łąki oraz wymienia powszechne gatunki roślin i zwierząt w tym środowisku • definiuje pojęcie pola uprawnego oraz wymienia najważniejsze rośliny hodowane w Polsce

II. Wymagania na ocenę DOSTATECZNĄ (Podstawowe – P)

Uczeń potrafi samodzielnie wykonać typowe zadania o niskim stopniu trudności:

- opisuje kluczowe cechy środowiska lądowego i sposoby przemieszczania się zwierząt
- omawia budowę warstwową lasu oraz przedstawia zasady bezpiecznego zachowania podczas pobytu w nim
- definiuje wygląd wybranych organizmów leśnych oraz rozpoznaje trujące rośliny, grzyby i jadowite zwierzęta
- opisuje organizmy charakterystyczne dla środowiska łąkowego oraz układa nieskomplikowane łańcuchy pokarmowe
- wymienia towary i wyroby powstające z roślin uprawnych

III. Wymagania na ocenę DOBRĄ (Rozszerzające – R)

Uczeń potrafi sprawnie i samodzielnie rozwiązywać zadania o średnim stopniu trudności:

- omawia przystosowania żywych organizmów do egzystencji na lądzie
- omawia piętra leśne, charakteryzuje żyjące w nich gatunki oraz przedstawia funkcje ekologiczne lasu
- wyjaśnia zagrożenia wynikające ze spożywania lub dotykania nieznanymi okazów w przyrodzie
- porównuje odmienności między środowiskiem łąki a lasu oraz przedstawia znaczenie ekosystemów łąkowych dla człowieka
- charakteryzuje warunki panujące na polu uprawnym i dzieli rośliny na kategorie (np. zboża, warzywa, rośliny przemysłowe)

IV. Wymagania na ocenę BARDZO DOBRĄ (Dopelniające – D)

Uczeń potrafi samodzielnie rozwiązywać trudne zadania problemowe i tekstowe:

- analizuje i porównuje formy lokomocji zwierząt lądowych
- szczegółowo analizuje warunki abiotyczne w poszczególnych warstwach lasu oraz omawia znaczenie gospodarcze i przyrodnicze obszarów leśnych
- omawia zasady bezpiecznego zachowania się podczas pobytu w lesie
- analizuje skutki ludzkiej gospodarki i działalności dla ekosystemów łąkowych
- przedstawia pole uprawne jako specyficzny, sztuczny ekosystem

V. Wymagania na ocenę CELUJĄCĄ (Wykraczające – W)

Uczeń wykazuje się szczególnym logicznym myśleniem i umiejętnością stosowania wiedzy w sytuacjach nietypowych:

	• szczegółowo bada przystosowania anatomiczne i behawioralne do lotu oraz ocenia efektywność strategii przetrwania zimy u zwierząt • ocenia wpływ ludzkiej działalności na funkcjonowanie oraz równowagę ekosystemów leśnych • identyfikuje gatunki leśne i rozpoznaje zwierzęta na podstawie pozostawionych tropów • ocenia rolę łąk kwietnych oraz bada przystosowania żywych organizmów do egzystencji w tym środowisku • analizuje oraz ocenia etapy przetwórstwa i sposoby wykorzystania roślin uprawnych w gospodarce
8. Życie w wodzie	I. Wymagania na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ (Konieczne – K) Uczeń potrafi przy pomocy nauczyciela lub z wykorzystaniem prostych wskazówek: • wskazuje podział wód na stojące i płynące oraz wymienia podstawowe przystosowania ryb do życia w wodzie • wymienia rodzaje wód powierzchniowych oraz wskazuje podział cieków na naturalne i sztuczne • wymienia przykłady naturalnych i sztucznych wód stojących oraz wskazuje strefy życia w jeziorze II. Wymagania na ocenę DOSTATECZNĄ (Podstawowe – P) Uczeń potrafi samodzielnie wykonać typowe zadania o niskim stopniu trudności: • omawia warunki konieczne do przetrwania organizmów w wodzie • przedstawia bieg rzeki, jej elementy morfologiczne i walory przyrodnicze • przyporządkowuje organizmy żywe do odpowiednich stref w jeziorze III. Wymagania na ocenę DOBRĄ (Rozszerzające – R) Uczeń potrafi sprawnie i samodzielnie rozwiązywać zadania o średnim stopniu trudności: • omawia warunki i kluczowe czynniki konieczne do przetrwania organizmów w wodzie • wyjaśnia bieg rzeki, jej elementy morfologiczne oraz walory przyrodnicze • prawidłowo przyporządkowuje organizmy żywe do odpowiednich stref życia w jeziorze IV. Wymagania na ocenę BARDZO DOBRĄ (Dopełniające – D) Uczeń potrafi samodzielnie rozwiązywać trudne zadania problemowe i tekstowe: • wnikliwie charakteryzuje przystosowania morfologiczne oraz fizjologiczne organizmów do egzystencji w środowisku wodnym • analizuje przystosowania żywych organizmów do życia w warunkach prądu wody • charakteryzuje przystosowania organizmów do życia w strefie przybrzeżnej, otwartej toni wodnej oraz strefie dennej V. Wymagania na ocenę CELUJĄCĄ (Wykraczające – W)

	Uczeń wykazuje się szczególnym logicznym myśleniem i umiejętnością stosowania wiedzy w sytuacjach nietypowych: • analizuje i porównuje warunki panujące w wodzie oraz w środowisku lądowym • ocenia konieczność ochrony naturalnych zasobów wodnych
--	--

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH Z PRZYRODY W KLASIE 4 DLA UCZNIÓW ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

Dostosowanie wymagań edukacyjnych następuje na podstawie:

- **opinii Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej (PPP)** dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (np. dysleksja, dysortografia, dysgrafia), a także w przypadku defektów sensorycznych, chorób przewlekłych czy mniejszych trudności w funkcjonowaniu.
- **orzeczenia Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej (PPP)** dla uczniów z niepełnosprawnościami (np. niedosłuch, niedowidzenie, niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim, autyzm, w tym zespół Aspergera), a także niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem.
- w przypadku braku formalnej opinii poradni, dostosowanie może wynikać również z **bieżącej obserwacji i diagnozy pedagogicznej prowadzonej przez nauczycieli i specjalistów** (pedagoga, psychologa szkolnego) w trakcie bieżącej pracy z uczniem.

Modyfikacja kryteriów oceniania odnosi się wyłącznie do metod oraz form weryfikacji wiedzy, a nie do zakresu materiału nauczania. W związku z tym nie wiąże się ona z pomijaniem zagadnień objętych podstawą programową, lecz polega na ich realizacji na poziomie wymagań o charakterze koniecznym lub podstawowym.

1. Uczniowie z dysleksją, dysgrafią, dysortografią - dostosowania:

- wydawanie krótkich, precyzyjnych i jasnych poleceń
- zastępowanie trudnych pojęć przykładami praktycznymi oraz odniesieniami do życia codziennego
- dzielenie materiału na mniejsze partie
- wydłużenie czasu na kartkówkach/pracach klasowych lub zmniejszenie liczby zadań do wykonania
- wprowadzenie strategii sprzyjającej koncentracji uwagi (np. film)
- ocenie podlega wyłącznie wiedza z przyrody, a ewentualne błędy ortograficzne lub mało czytelny charakter pisma nie mają na nią wpływu

2. Uczniowie z ADHD i w spektrum autyzmu, w tym z zespołem Aspergera - dostosowania:

- pomoc w skupieniu uwagi na jednym zadaniu do momentu jego ukończenia
- formułowanie krótkich, jasnych i precyzyjnych poleceń
- stosowanie kolorów, zakreszeń i wyróżnień graficznych w celu wskazania najważniejszych elementów lekcji i prawidłowego zapisu
- chwalenie ucznia za postępy, właściwą postawę i każde pozytywne zachowanie na lekcji
- angażowanie ucznia w zadania o charakterze zadaniowym, praktycznym i dotykowym

3. Uczniowie o inteligencji niższej niż przeciętna - dostosowania:

- dopasowanie tempa pracy oraz ilości materiału przyswajanego podczas jednej lekcji do realnych możliwości percepcyjnych ucznia
- częstsze powtarzanie, utrwalanie i sprawdzanie stopnia zrozumienia wprowadzanych pojęć przyrodniczych
- wykorzystywanie licznych pomocy wizualnych, plansz oraz przykładów z najbliższego otoczenia ucznia w celu ułatwienia zrozumienia zjawisk
- stosowanie pytań pomocniczych oraz naprowadzających podczas sprawdzania wiedzy ucznia

4. Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną - dostosowania:

- dopasowanie tempa pracy oraz ilości wprowadzanych pojęć przyrodniczych do indywidualnych możliwości percepcyjnych i poznawczych ucznia
- dzielenie złożonych zagadnień na mniejsze, łatwiejsze do opanowania etapy oraz częste powtarzanie i utrwalanie zdobytej wiedzy
- stosowanie uproszczonych form sprawdzania wiadomości i umiejętności (np. zadania z gotowymi odpowiedziami do wyboru, dopasowywanie elementów, karty pracy z lukami)

5. Uczniowie słabosłyszący i niesłyszący - dostosowania:

- zapewnienie uczniowi stałego miejsca w klasie w bezpośrednim sąsiedztwie nauczyciela
- bieżące i indywidualne kontrolowanie stopnia zrozumienia omawianego na lekcji materiału przez ucznia
- zachowanie zasady bezpośredniego kontaktu wzrokowego (umożliwienie czytania z ust)
- dbanie o pełną wyrazistość fonetyczną
- kontrolowanie poprawności i kompletności notatek ucznia

6. Uczniowie słabowidzący - dostosowania:

- ulokowanie miejsca ucznia w bezpośrednim sąsiedztwie okna
- przygotowywanie sprawdzianów i kartkówek z wykorzystaniem czcionki o dużym rozmiarze
- przygotowywanie materiałów pomocniczych, ilustracji i rysunków lekcyjnych
- wydłużanie czasu na realizację zaplanowanych zadań
- systematyczne weryfikowanie poprawności odbioru bodźców wzrokowych poprzez częste zadawanie pytań